

TARİH. ARKEOLOGYA VE ETNOGRAFYA DERGİSİ NİÇİN ÇIKIYOR?

Maarif Vekili
Dr. Reşit Galip

Eski medeniyetlerin yaşadığı saha olarak yurdumuzun eşsiz bir değeri vardır. Biribiri ardınca sıralanmış bu medeniyet devirlerinden kalma eserler itibarile de zenginliği sonsuzdur. Zaman zaman birçok arayıcı alimlerin verdikleri araştırma emeklerine rağmen Anadolu arkeolojik araştırma bakımından daha el sürülmemiş denecek kadar bakir bir hazinedir.

Osmanlı İmparatorluğunun devlet olarak en büyük cürümierinden biri de arkeologya çalışmalarına ve onlardan doğacak müzecilik işlerine ve bunlara dayanacak milli tarih tiettiklerine gösterdiği duygusuzca ihmaldir.

Merhum Hamdi Beyefendinin ve kardeşi Halil Beyefendi üstadımızın şahsi himmetleri bir tarafa ayrıldıktan sonra Osmanlı İmparatorluğunun bu sahadaki alakasının hemen daima müspet olmaktan ziyade menfi olduğu herkesçe bilinin, pek çok vakıalar delaletile açıkça görülür.

Cumhuriyet idaresi kötü mirasların tasfiyesi sırasında bu vaziyette bulunduğu atikiyat, tarih, etnoğrafya işlerine de gereği gibi ehemmiyet vermiş ve maddi imkanların elverdiği nispette bu ehemmiyeti tatbik sahasında da göstermiştir.

Cumhuriyet kurulduğundanberi iktidar mevkiini tutan en kuvvetli Türk siyasi teşekkülü Cumhuriyet Halk Fırkası programının V inci kısım D. dördüncü maddesindeki (müzeler ve umumiyetle eski eserlerin itina ile tasnif ve icap edenlerinin yerlerinde iyi muhafazalarına itina olunacaktır) fıkrasile bu iş memlekette fı,ka umdeleri kadrosuna alınmıştır. Bütün fırka liderlerinin, teşkilatının ve mensuplarının düşünüşlerine ve istediklerine uygun olan bu karar bizzat Fırkanın Dahi Şefi Büyük Gazi Hazretlerinden mülhemdir.

Devlet Reisimizin kendi reislikleri altında yürüttükleri tarih ve etnologya mesaisi yanında eski eserlerin korunmasına da nekadar ehemmiyet verdikleri ve memleket içindeki bütün seyahatlerinde b na nekadar yakından alaka gösterdikleri herkesçe çok malumdur. 22/3/1931 tarihinde Konyadan bu işi aynı ehemmiyetle telakki ve takip eden Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine çektikleri bir telgrafta: "Memleketimizin hemen her tarafında emsalsiz defineler halinde yatmakta olan kadim medeniyet eserlerinin ileride tarafımızdan meydana çıkarılarak ilmi bir surette muhafaza ve tasnifleri ve geç,en devirlerin sürekli ihmali yüzünden pek harap bir hale gelmiş olan abidelerin muhafazaları için daha fazla ihtimam gösterilmesi, arkeoloji için daha fazla talebe yetiştirilmesi" mütaleasında bulunmuşlardı. (Telgraf 4/150 23/3/1931 Konya).

Başvekalet muhtelif tarihli tamimlerle memleket idare amirlerinin eski eserlerin iyi korunmasına dikkat ve ihtimamlarını artırmaları emir ve tavsiyesinde bulunmuştur.

19 Şubat 1932 de kurulan ve bugün memlekette sayısı 26 ya varan "Halk- evleri" büyük teşkilatının talimatnamesinde IX esas şubeden birini müze ve sergi şubesi teşkil etmektedir.

Bu kuvvetli milli teşkilat talimatnamesinde müze şubesinin faaliyet sahası şöyle tespit ediliyor:

A) "Halkevi, mıntaikasındaki tarihi eser ve abidelerin iyi muhafazası hususunda alakadar resmi makamları tenvir eder. Bu eserlerin muhafazası maksadıyla teşekkül eden hususi cemiyetlere muzaheret eyler.

B) Halkevinin bulunduğu yerde resmi müzeler varsa onları zenginleştirmeğe, eksiklerini tamamlamağa, yoksa bunların kurulmasına çalışır. Tarihi abidelerin fotoğraflarını almak, mümkün olan yerlerde alçıdan küçük modellerini yaptırmak, Üzerlerindeki yazıların fotoğraf veya kopyelerini almak suretile hizmet eder.

C) Teberru veya maddi imkan varsa saonalmak suretile tarihi kıymeti haiz eski yazılar, ciltler, tezhipler, divanlar, minyatürler, çiniler, halılar ve nakışlar gibi milli kültür vesikaları ile eski milli kıyafetler, oyalı yazmalar, çevreler, eski kılıçlar, yatağanlar, tüfekler, tabancalar ve alelumum silahlar, sedef, altın, gümüş ve sair kâkamlar ve oymalar gibi milli etnografya vesikalarını toplamağa çalışmak suretile nahalli müzelerin teşekkül ve tevessüüne hizmet eder." Cümhuriyet Halk Fırkası

Umumi İdare Heyeti bünyesinde bulunan Halkevleri merkezi idare bürosu tarafından Halkevleri müze şubelerinin en faydalı şekilde nasıl çalışabilecekleri hakkında Hamit Zübeyr Beye ayrıca bir

eser hazırlanmış ve bastırılmıştır [*].

Bütün muallimler gibi Halkevleri IX uncu müze ve sergi şubeleri kol- daşları da müzelerimizin tabii azalarıdır.

Kadim medeniyet eserlerinin korunması, müzecilik gayret ve faaliyetinin artması hususlarında "Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti" mesaisinin tesir ve nüfuzu da teşekkülle anılmağa değer kıymet ve ehemmiyettedir.

Bu Dergi birçok milli müesseselerimiz tarafından ne kadar ehemmiyetli tutulduğunu sırasile söylediğimiz atikiyat işlerini daima gözde tutmak, yerli ve yabancı bütün alakadarlar arasında bir irtibat vasıtası olmak, memleketimizdeki tarih, arkeologya, etnografyaya müteallik mesaiyi kaydetmek ve aynı zamanda memleket dışına bildirmek maksatları ile çıkarılıyor.

Türkiyeyi ve Türkleri seven, ilme objektif bakmayı bilen yabancı alimler de Dergimizde kendileri için en serbest kürsü ve en geniş neşir sahası bulacaklardır.

[*] Tarihi Abidelerimizi Koruyalım, 1932 Hakimiyeti Milliye Matbaası.